

Motion

1976/77:1079

av herr Carlshamre m. fl. om sjukdomsbegreppet i lagen om allmän försäkring

I förarbetena till lagen om allmän försäkring framhålls i anslutning till 2 kap. (om sjukvårdsersättning) 2 § (ersättning för utgift för läkarvård) beträffande sjukdomsbegreppet följande:

Beträffande begreppet sjukdom, som är av betydelse för åtskilliga stadganden i AFL, uttalade socialvårdskommittén (SOU 1944:15, s. 162) att man vid bedömande huruvida sjukdom föreligger borde hålla sig till vad som enligt vanligt språkbruk och gängse läkarvetenskaplig uppfattning är att anse såsom sjukdom. Kommittén ansåg att med denna utgångspunkt såsom sjukdom kunde betecknas varje onormalt kropps- eller själstillstånd, vilket icke sammanhängde med den normala livsprocessen. Efter en sjukdomsprocess kvarblivande missbildningar eller stympningar utan samband med sjukliga symptom borde dock icke räknas såsom sjukdom. Ett kroppslyte borde alltså ej anses såsom sjukdom. Å andra sidan borde icke endast själva sjukdomsprocessen såsom sådan utan även en efter sjukdomsprocessen kvarstående nedsättning eller rubbning av det fysiska eller psykiska tillståndet kunna räknas såsom sjukdom. De störningar och fysiologiska förändringar, som sammanhängde med det naturliga åldrandet eller med havandeskap och barnsörd, var tydligen icke att betrakta såsom sjukdomar, enär de stod i samband med den normala livsprocessen.

Kommittén fortsatte här efter:

Om också det nu sagda torde kunna tjäna såsom ledning vid lagtillämpningen, har kommittén icke därmed avsett att binda densamma. Det synes tvärtom angeläget att i tillämpningen även skälighetssynpunkter beaktas. Söker en person läkare och har han med hänsyn till föreliggande omständigheter skäl antaga att han är sjuk, bör sålunda ersättning för läkarvården kunna utgivas även om läkaren icke kan konstatera förefintligheten av någon viss sjukdom. Kommittén förutsätter, att läkarvård liksom f. n. i sig även skall inbegripa undersökning verkställd av läkare. Enligt nu tillämpad praxis ersätta de erkända sjukassorna i vissa fall sådan läkar- och sjukhusvård, som föranledes av medfödda kroppsfel och genom vilken arbetsförmågan hos den vårdade kan höjas, dock icke då fråga är om åtgärder, vilka helt eller huvudsakligen äro betingade av önskan att förbättra utseendet. Kommittén har utgått ifrån att angivna praxis skall tillämpas även efter den nya lagstiftningens införande. Operation för t. ex. harmynthet eller skelögdhet bör sålunda medföra rätt till ersättning. Över huvud taget torde, med nyss angivet förbehåll, i tveksamma fall ersättning böra utgivas, då den lämnade vården enligt läkares utsago är att betrakta såsom sjukvård.

Till vad socialvårdskommittén anfört anslöt sig föredragande departementschefen i prop. 1946:312. Av departementschefens uttalande framgår också, att sjukdomstillstånd såsom följd av vaccinering skall anses såsom

sjukdom. Däremot kan ersättning inte utgå för åtgärder, som enbart har sjukdomsförebyggande eller diagnostisk innebörd.

Men praxis visar att begreppsdefinitionen ändå inte är helt förenlig med sjukförsäkringens syfte. Med ett exempel skall vi verifiera detta, nämligen genom att referera ett utslag i försäkringsdomstolen.

En försäkrad har hos försäkringskassan gjort anspråk på några dagars sjukpenning. Personen i fråga har inte under de dagarna kunnat utföra sitt förvärsarbete eftersom hennes glasögon blivit sönderslagna, utan vilka hon på grund av brytningsfel är helt oförmögen att utföra sitt förvärsarbete. Men kassan vägrar henne sjukpenning och hänvisar till att arbetsförmågan inte kan anses ha varit nedsatt med minst hälften på grund av sjukdom. Den försäkrade anför besvär hos riksförsäkringsverket. Riksförsäkringsverket inhämtar utlåtande från sin medicinsakkunnige som styrker att den försäkrade i praktiken utan korrektionsglas med hänsyn till arbetets art varit helt arbetsoförmögen och vidare att brytningsfelet enligt gängse läkarvetenskap i uppfattning icke betraktas såsom sjukdom utan som ett "byggnadsfel".

Verket lämnar besvären utan bifall med hänvisning till att den försäkrades arbetsförmåga under den ifrågavarande tiden inte varit nedsatt på grund av sjukdom. Försäkringsdomstolen delar verkets uppfattning och ändrar inte på dess beslut.

Socialförsäkringsutskottet har dessförinnan år 1974 i sitt betänkande nr 13, i anledning av en motion som gällde ersättning för förlorad arbetsförtjänst vid ordination av tekniska hjälpmedel, framhållit att med den utformning som bestämmelserna om ersättning för förlorad arbetsförtjänst inom ramen för den allmänna försäkringen erhållit och mot bakgrund av de uttalanden som förarbetena till lagstiftningen innehåller, borde det enligt utskottets mening inte föreligga hinder att utge sjukpenning i sådana situationer som motionärerna den gången åsyftar. Utskottet fortsatte vidare:

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att ett auktoritativt avgörande i den aktuella frågan kan ges så snart som möjligt av högre instans. Ett sådant avgörande kan erhållas genom att Riksförsäkringsverket utnyttjar sin möjlighet att pröva frågan. Riksförsäkringsverket har också befogenhet att underställa försäkringsdomstolen sitt beslut.

Vi finner för vår del att det exempel vi här har anfört ger vid handen att lagstiftningen måste ändras, eftersom de auktoritativa avgöranden som socialförsäkringsutskottet tidigare har hänvisat till entydigt pekar på att sjukdomsbegreppet med nuvarande lagstiftning inte ens täcker in sådana situationer, där från medicinskt håll styrkt arbetsförmåga – som inte är direkt hänförlig till sjukdom enligt den ifrågavarande lagstiftningen – medger rätt till ersättning från försäkringskassan.

Med tanke på socialförsäkringssystemets strävan att bereda medborgare trygghet mot inkomstbortfall, utöver vid sjukdom, också vid arbetslöshet,

frånvaro från arbetet i samband med barns sjukdom, barnsbörd m. m., ter sig det nu tillämpliga sjukdomsbegreppet stötande för rättskänslan.

Med stöd av vad som anförts bemställs

att riksdagen hos regeringen begär utredning om sjukdomsbegreppet i lagen om allmän försäkring syftande till bl. a. att arbetsoförmåga, som icke beror på sjukdom enligt vad man nu kan uttolka av lagen, också skall kunna grunda rätt till ersättning från den allmänna försäkringen.

Stockholm den 25 januari 1977

NILS CARLSHAMRE (m)

BLENDÅ LITTMARCK (m)

G. BJÖRCK (m)

i Värdö

KARL LEUCHOVIUS (m)

HANS NYHAGE (m)